

Voorlezen, gewoon omdat het leuk is!

In het kader van competentiegericht werken, ouderparticipatie en opvoedingsondersteuning, waar educatieland de mond vol van heeft, ging Ria van Adrichem op bezoek bij Inez de Graaff, docente bij ROC De Amerlanden. Vol enthousiasme vertelt zij over de cursus 'Voorlezen'.

RIA VAN ADRICHEM/ROC ZADKINE, ROTTERDAM

Een cursus 'Voorlezen voor ouders'

Hoe ben je begonnen? In het begin weet je toch niet waar te beginnen?

'Nee, dat is ook zo. Maar ik vond het idee direct al heel erg leuk. En voor mij zijn dingen die ik niet weet een uitdaging. Ik ben dus, toen eenmaal vaststond dat ik een cursus 'Voorlezen' zou gaan geven, op zoek gegaan naar materiaal. Dat vonden we bij De Stiep Educatief. Zij hebben de koffer *Lekker lezen on the ROC's*. De eerste stap was dus de koffer bestellen en daarna ben ik me heel goed gaan verdiepen in het materiaal. In de koffer zitten allerlei voorleesboekjes, knutsel- en spelmateriaal, een modulebeschrijving, achtergrondmateriaal zoals het boek *Voorlezen, gewoon omdat het leuk is!* van Itie van den Berg en Anita Middel. Vooral aan dat boek heb ik veel gehad, dat is echt mijn leidraad geworden, samen met de video die ook in de koffer zit.'

Heb je de cursus zo uitgevoerd als die in de koffer zit?

'Nee, bij het ROC hebben wij gekozen voor alleen voorlezen. Het zelf lezen hebben wij erbuiten gehouden. Voor NT1-ouders die zelf moeite met lezen hebben is het gemakkelijker om te beginnen met

voorlezen. Voor NT2-ouders geldt dat ze vaak zelf al naar een taalcursus gaan. Met voorlezen haak je aan bij een activiteit met de eigen kinderen en daar gaat een positieve uitstraling van uit. Daardoor is ook de drempel laag. Wij stellen bewust ook geen instroomniveau vast. Want mensen die misschien nog niet zo goed kunnen voorlezen, kunnen vaak wel heel goed vertellen bij plaatjes. En je doel is toch ook een leescultuur te creëren. Het boekje *Alles doen wat mama doet* is daarvoor heel goed te gebruiken. Kinderen kijken nu eenmaal af wat ouders doen, dat geldt ook voor lezen!'

Hoe ben je toen verder gegaan?

'Ik heb een opzet gemaakt voor zes bijeenkomsten van twee uur en toen ben ik gaan bellen. Eerst met de manager van de overkoepelende organisatie voor peuterspeelzalen. Ik heb gevraagd of ik op een vergadering van alle leidsters de cursus mocht introduceren. Dat mocht en aan het eind van de avond waren er twee peuterspeelzalen waar ik met de werving kon beginnen.'

Werving

Hoe kwam je aan de deelnemers?

Bij de ene speelzaal hebben de leidsters de ouders benaderd. Ze hebben heel erg

hun best gedaan, maar het heeft geen deelnemers opgeleverd. Op de andere heb ik zelf voorlichting gegeven op een ouderavond. Ze vertoonden daar ook een video van de kinderen, waarin veel voorleesmomenten te zien waren. Diezelfde avond hebben zich acht mensen aangemeld.

Ik heb ontdekt dat mensen het heel prettig vinden als ze weten wie de docent is. Daarom bel ik naar een peuterspeelzaal en vertel over de cursus. De leidsters zijn vaak direct enthousiast en organiseren dan een moment dat ik kom voorlezen in de groep. Ze nodigen daarbij dan ook de ouders uit. In overleg met de leidsters kies ik een boek dat aansluit bij het thema waar de kinderen mee bezig zijn. Ouders zijn vaak verbaasd als ze zien hoe hun kind reageert en dat het al zoveel woorden kent. Eén keer was leuk; het boek was uit en een van de kindjes vraagt met zo'n lief smekend stemmetje: "Nog een keer?"'

Hoe was de opzet van de bijeenkomsten?

'Ja, de eerste keer was dat wel heel spannend. Je weet dan zelf ook nog niet hoe het gaat lopen. Ik had ervoor gekozen te beginnen met zelf een dierenverhaal van Toon Tellegen voor te lezen. Ik deed dat zodat de ouders ook zelf zouden ervaren

hoe het is om voorgelezen te worden. Sommigen keken elkaar wel aan van "wat gebeurt hier, wij zijn geen kinderen", maar achteraf vonden ze het heel leuk. Dat ben ik dus blijven doen. Na het voorlezen bespreken we het huiswerk.'

Ervaringen

Krijgen ze ook huiswerk? Wat voor huiswerk is dat dan?

'Heel eenvoudig. Ze moeten elke dag voorlezen. Dat hoeft geen uren, niet eens per se een heel boek. Een bladzijde, of alleen de plaatjes. Twee minuten is al goed.

Een deelnemer zei in het begin: "O, dat lukt me nooit. Mijn zoontje blijft echt geen twee minuten op schoot voor een boekje." Met elkaar bespreken we dan hoe dat kan komen en hoe je daarmee om kunt gaan. "In ieder geval niet dwingen," zeg ik altijd. "Lezen is tenslotte leuk en geen straf. Laat hem gaan en probeer het later nog eens. Bekijk alleen de plaatjes, of laat hem zelf een plaatje kiezen." Dat heeft ze gedaan en na drie bijeenkomsten vertelde ze heel trots dat hij wel was blijven zitten en laatst kwam ik haar ergens tegen en vertelde ze me dat ze nu zelfs twee boekjes op een avond leest. Fantastisch toch?'

En iedereen doet dat ook? Iedereen leest echt thuis voor?

'Ja, dat doen ze allemaal en net wat ik zei, twee minuten is al goed. Aan het eind van iedere bijeenkomst kiezen ze een boek uit dat ze thuis gaan voorlezen en dat boek laten ze dan zien en ze vertellen hoe het gegaan is. Het gaat dan ook om het uitwisselen van ervaringen en elkaar tips geven.

In de eerste cursus kregen alle deelnemers van de speelzaalmanager een boekje cadeau. Het heet *Bobbie is zijn knuffel kwijt*. Dat heb ik daarna niet meer meegemaakt, maar het werkte wel erg goed vanwege de herkenbaarheid van de inhoud en de leuke plaatjes. En het is een klein vierkant boekje, heel eenvoudig. Voor iedereen te doen, zeker ook omdat we het voorlezen op rijm toen ook in de groep van tevoren ge oefend hebben. Ja, dat was erg leuk.'

En na het huiswerk?

'Dan kijken we naar de video die ook in de koffer zit. Steeds een stukje. Op de video zie je gezinnen en kinderen in allerlei situaties. We praten over hoe dat thuis gaat, hoe je het voorlezen toe kunt passen in de eigen situatie en we halen de tips eruit. Een heel belangrijke tip is dat je het boek eerst zelf moet lezen,

zodat je de inhoud kent. Pas daarna ga je het voorlezen. Een keer had het dochtertje van een cursist in de bibliotheek zelf het boekje van Nijntje gekozen waarin Oma Pluis doodgaat. In dat gezin was toen net een sterfgeval geweest. Die moeder schoot helemaal vol bij het lezen van dat boekje en het kind merkt dat natuurlijk direct. Daar hebben we toen in de groep ook over gepraat. En geleerd dat je inderdaad door een boek een thema aan de orde kunt stellen. Dat is weer een heel ander verhaal. Iemand in de groep had een dochter die weigerde haar tanden te poetsen. Ze heeft toen een beetje pedagogisch boekje over tanden poetsen gekozen en dat gelezen met het kind. Die poetst nu wel haar tanden.'

Samenwerken met de bibliotheek

En hoe kom je aan al die boeken?

Zitten die ook in de koffer?

'Nee, wat in de koffer zit, is allemaal goed en ook bruikbaar, zoals ik net ook zei over *Alles doen wat mama doet*. Maar verder heb ik heel veel boeken van de bibliotheek. Wel een stuk of dertig en die leg ik ook allemaal op tafel.'

Waarom?

'Omdat het kiezen van een boek heel belangrijk is. Daar besteden we ook veel

aandacht aan. Soms zegt iemand: "Mijn kind vindt dit boekje niet leuk en heeft er geen aandacht voor". Dan bekijken we het boek samen in de groep. De vraag is altijd: "Wat kies jij en wat zou je kind kiezen?" In zo'n geval moet je je verplaatsen in je kind en niet zozeer je eigen voorkeur volgen. Het bleek dat zij altijd een boek met tekst kiest. "Anders kun je niet voorlezen," zei ze. Maar haar kind wilde boeken met alleen plaatjes. Toen ze dat meenam, was haar kind wel dolenthousiast. Ook met plaatjesboeken kun je heel interactief voorlezen.'

Wat is dat, interactief voorlezen?

'Daar bedoel ik mee dat je ook praat over wat je leest, vragen stelt, woorden uitlegt, een reactie van het kind vraagt op een plaatje, enzovoort. In die zin moeten mensen af van het idee dat je pas echt voorgelezen hebt als je een heel boek van voor tot achter doorgewerkt hebt. Ook een paar bladzijden kan al genoeg zijn of een gesprek naar aanleiding van wat je gelezen hebt. Het gaat zeker niet in de laatste plaats om de gezelligheid, dat je het leuk hebt met elkaar in die tijd. Het is ook een opstapje voor later. Kinderen leren er woorden door en je creëert een leescultuur. En als het leuk is om voor te lezen, blijven mensen het doen ook na de cursus. Kinderen ontdekken ook op een bepaald moment dat al die rare zwarte tekens met elkaar een woord vormen. Dat realiseren veel mensen zich niet. Als een kind nog niet kan lezen, bestaat ieder boek alleen uit plaatjes, die zwarte tekenjes zijn geen woorden met betekenis voor een kind. Dat ziet alleen de plaatjes.'

Je had het net over de bibliotheek. Wat doe je daar precies mee?

'Samenwerking met de bibliotheek is eigenlijk een voorwaarde, vind ik. Er zit in de koffer wel veel en goed bruikbaar materiaal, maar je hebt nog veel meer nodig. Ik vraag altijd bij de peuterspeelzalen met welk thema ze bezig zijn. Daar vraag ik dan boeken over. En ik had ook eens een Turkse vrouw in de groep. Ze kon niet echt goed in het Nederlands lezen. Voor haar heb ik toen boekjes in het Turks gevraagd. Kreeg ik Dikkie Dik in het Turks. Die vrouw was helemaal blij dat ze ook in het Turks voor mocht lezen. Van heel onzeker veranderde ze in heel enthousiast.

We gaan ook altijd een keer naar de bibliotheek toe. Daar laten ze alle soorten boeken zien, waar alles staat, wat de stickers betekenen, enzovoort. Heel vaak weten mensen niet dat het lidmaatschap voor kinderen gratis is. Meestal wordt iedereen gelijk lid.'

Willen bibliotheken wel meewerken?

'Ja, heel graag zelfs.'

Waar geef je de cursus?

'Niet op het ROC. Eén keer heb ik hem in de bibliotheek gegeven en verder steeds in wijkcentra.'

Het voorleeskoffertje

En neem je dan de hele koffer overal mee naar toe?

'Nee. Omdat ik alleen het voorleesgedeelte uit de koffer gebruik, heb ik een eigen koffertje samengesteld. Ik heb een prachtig Winnie de Poeh-koffertje en daar zit al het voorleesmateriaal in.

Dat is nog wel een tip voor De Stiep. Twee koffers maken. Eén voor het voorlezen die er dan ook wat meer kindgericht uitziet en een andere koffer *Lekker lezen voor jezelf*.

Is alles in de koffer bruikbaar voor een cursus 'Voorlezen'?

'Voor anderen misschien wel, maar voor mij niet. De knutselmateriaal heb ik niet gebruikt. Dat vind ik meer voor een langere cursus die ook meer opvoedkundig gericht is. Een nadeel van de dozen vind ik bijvoorbeeld dat je die bouwplaat eerst zelf moet kopiëren. Vaak is het dan toch weer minder stevig en mooi. Ik zou liever gewoon bellen en tien dozen bestellen. Ik heb wel knuffels gekocht. Zo'n knuffel kan dan een rol vervullen bij het voorlezen. Je kunt er tegen praten, hem een rol geven en die knuffel hoort dan bij het voorlezen: routines opbouwen heet dat. De video en het boek gebruik ik echt heel intensief.'

Kun je de voorwaarden om een cursus op te zetten nog even kort samenvatten?

'Jazeker, de contacten met peuterspeelzalen vormen de basis. Daar moet je de ouders vandaan halen. Het werkt goed als ouders elkaar al van gezicht kennen. Zij leren daardoor meer mensen kennen, krijgen meer sociale contacten. Oppasgelegenheid is een voorwaarde en samenwerking met de bibliotheek is ook noodzakelijk. Je moet je ook heel goed voorbereiden en inlezen door middel van het boek en daarmee ook echt een eigen visie op voorlezen ontwikkelen. En wat dus ook goed werkt, is als mensen weten wie de docent is. Je moet echt zelf de boer op gaan, naar de mensen toegaan op een terrein dat voor hen van belang is: hun kinderen.'

Informatie over de koffer *Lekker lezen on the ROC's* is te vinden op www.stiep-educatief.nl. De prijs is 275 euro.